

Sülhün qorunması ümumi məsuliyyətdir

Azərbaycanın qətiyyətli söyləri nəticəsində Cənubi Qafqazda hazırda de-fakto sülh müşahidə olunur. Ötən il avqustun 8-də Vaşinqton Sammitində Ağ Ev rəhbəri Donald Trampın iştirakı ilə iki ölkə arasında Birgə Bəyannamənin imzalanması, sülh sazişi mətninin paraflanması normallaşma ilə bağlı xeyli irəliləyişlərin əldə olunmasına rəvac verib. Azərbaycanın Ermənistanı tranzit məhdudiyyətini aradan qaldırması, bu ölkəyə neft məhsulları tədarük etməsi də bunun mühüm tərkib hissəsidir. Eyni zamanda iki ölkə vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin qarşılıqlı səfərləri xalqlar arasında etimad quruculuğunun yaranmasında vacib əhəmiyyət daşıyır.

Müsbət dinamika qorunub saxlanmalıdır

Prezident İlham Əliyevin fevralın 4-də Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Əbu-Dabi şəhərində Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanla görüşü zamanı da bu məqamlara vurğu edilib. Tərəflər ABŞ Prezidenti Donald Trampın evsahibliyi və şahidliyi ilə baş tutan Vaşinqton Sülh Sammitinin nəticələrinin həyata keçirilməsi istiqamətində əldə olunan irəliləyişi alqışlayıblar. Onlar Ermənistan və Azərbaycan arasında normallaşma prosesinin ikitərəfli əsasda irəliləməsində müsbət dinamikanın qorunub saxlanmasının vacibliyini vurğulayıblar.

Tərəflər hər iki cəmiyyətin sülhün faydalarına real həyatda şahid olduqlarını qeyd ediblər. Onlar ikitərəfli ticarətin başlamasından və Azərbaycandan Ermənistanı neft məhsullarının ixracının davam etməsindən, həmçinin üçüncü ölkələrdən Ermənistanı taxıl və digər malların Azərbaycan ərazisindən tranzitinin həyata keçirilməsindən məmnun olduqlarını bildiriblər. Tərəflər ikitərəfli ticarət və iqtisadi əməkdaşlığı genişləndirmək üçün imkanları araşdırmağı davam etmək barədə razılığa gəliblər.

Liderlər, həmçinin vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin qarşılıqlı səfər-

lərini alqışlayıb və etimad quruculuğu tədbirlərinin genişləndirilməsinin zəruriliyi barədə razılığa gəliblər.

Əbu-Dabidə iki ölkə liderinin "Zayed İnsan Qardaşlığı Mükafatı" ilə təltif edilməsi də məhz regionda müsbət istiqamətdə irəlilənilən sülh prosesinə verilən beynəlxalq dəyərin təzahürü idi.

"Zayed İnsan Qardaşlığı Mükafatı" Qafqazda onilliklər ərzində davam edən münaqişəyə və humanitar əzablara son qoyan "Azərbaycan Respublikası və Ermənistan Respublikası arasında sülhün və dövlətlərarası münasibətlərin təsis edilməsi haqqında Saziş" in paraflanmasına görə verilib.

Nüfuzlu mükafatın təqdim olunma mərasimindəki çıxışı zamanı Prezident İlham Əliyev bölgədə əldə olunan barışın nümunə yaratdığını bu sözləri ilə dilə gətirdi: "...Hesab edirəm ki, bizim nümunəmiz öyrənilməli və hələ də müharibə vəziyyətində olanlar üçün yol xəritəsi kimi istifadə edilməlidir. Bizim nümunəmiz göstərir ki, uzunmüddətli münaqişəyə, əzablara və qarşılıqlı etimadsızlığa baxmayaraq, sülh mümkündür".

Sülh və qarşılıqlı anlaşma

Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin beynəlxalq hüququn norma və

prinsipləri əsasında həllindən sonra ölkəmizin seçdiyi siyasi xətt sülh və qarşılıqlı anlaşma oldu.

Yuxarıda da vurğuladığımız kimi, Azərbaycanın qətiyyətli söyləri ilə əldə olunan regional sülh beynəlxalq səviyyədə rezonans doğurub. Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh istiqamətində əldə olunan razılaşmaların Qafqazın gələcəyində yeni bir səhifə açacağına böyük inam doğurub.

Ötən il 8 avqust tarixində Vaşinqtonda sülh müqaviləsinin imzalanmamasının yeganə səbəbi Ermənistan konstitusiyasının preambula hissəsində Azərbaycana qarşı ərazi iddiasının olmasıdır. Məlumdur ki, qarşıda bu ölkədə parlament seçkilərinin keçiriləcəyi gözlənilir və nəticələrdən asılı olmayaraq, İrəvan sülh müqaviləsinin imzalanması üçün siyasi iradə nümayiş etdirməlidir. Həmçinin parlament seçkilərindən sonra gündəmə gələ biləcək referendum seçkilərində bu ölkə ümumxalq səsverməsi ilə Ermənistan konstitusiyasının preambula hissəsindəki Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını ləğv etməlidir. Bu halda iki ölkə arasında sülh müqaviləsi imzalanacaq.

Təbii ki, bölgədə müşahidə olunan sülh və əməkdaşlıq mühitinin fonunda nümayiş etdirilən bəzi qeyri-konstruktiv davranışlar təəssüf doğurur.

2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirdiyi lokal xarakterli antiterror tədbirləri sayəsində Azərbaycan Qarabağda separatizmə son qoyaraq bütün ərazilərində suverenliyini təmin edib. 23 saat davam edən antiterror tədbirləri zamanı Qarabağdakı erməni silahlı dəstələri məğlub olaraq ağ bayraq qaldırıblar. Həmin vaxt kriminal rejim özünü buraxdığını elan edib. Bununla da qondar-

ma "Dağlıq Qarabağ respublikası" öz mövcudluğuna son verib.

Lakin bu günlərdə qondarma və separatçı rejimin sonuncu rəhbəri olan Samvel Şahramanyan Ermənistanın Elm və Təhsil Nazirliyini məhkəməyə verib. Buna səbəb S.Şahramanyanın qondarma qurumu ləğv etməsi barədə qərar haqqında məlumatın tarix dərsliyinə salınmasıdır. O, "şərəf və ləyaqətin qorunması və faktların təkzibi ilə bağlı mülki iddia" qaldırıb. Lakin məhkəmə onun iddiasını təmin etməyib.

Təbii ki, Şahramanyan bu addımı ilə mövcud realığı qəbul etmədiyini və Ermənistanda bəzi zehniyyətlərdə hələ də revanşizm meyillərinin ölmədiyini göstərir. Bu isə gələcəkdə sülhə potensial təhlükə deməkdir.

Eyni zamanda bu günlərdə XXV Qış Olimpiya Oyunlarında Ermənistanı təmsil edən fiqurlu konkisürənlərin yarış proqramında siyasi və separatçı məzmun daşıyan "Arsax" adlı musiqidən istifadə etməsi narahatlıq doğurdu.

Təbii ki, bu kimi təxribatçı addımlarla Cənubi Qafqazda sülhün qarşısını almaq mümkün deyil. Çünki normallaşma istiqamətində ortaya qoyulmuş siyasi iradə və qətiyyətli addımlar regionda əbədi sülhü bərqərar etmək iqtidarındadır. Sadəcə sülhün bərqərar olunması üçün xalqlar arasında barış körpülərinin salındığı həssas dövrdə bu cür təxribatçı fəaliyyətlər arzuolunan deyil. Buna görə də sülhə kölgə sala biləcək qeyri-konstruktiv davranışlar hər iki tərəfin vətəndaş cəmiyyətləri tərəfindən qınanmalı və gələcəkdə oxşar halların baş verməməsi üçün məsuliyyət formalaşdırılmalıdır.

*Yasəmən MUSAYEVA,
"Azərbaycan"*